

הגדה של פסח

Passover Haggadah

ניסן התשע"ז • 4/2017

משהו חדש קורה בדואר

בכוננה כדי לשמר על כבוד הגדה המסורתית. היא עוצבה בידי הציר אריה אלואיל, שנמנה עם הקבוצה המיינדית של קיבוצי "השומר הצעיר" והתמונה בכתיבתה מסורתית וביצורו של מוטיבים יהודים. תצלומי הגדה מאוסף הספרייה הלאומית, ירושלים. אירום באדיבות רות שפרלינג.

אין גב, תש"ד 1944 (התישבות)
ב-1943 עם הייינד השואה, נערכה בעין גב הגדת פסח עליה המונית לרגל, שהתקיימה בימי קדם. בסדר זה קראו פרקי תנ"ר הקשורים ליציאת מצרים, ונתנו בטוי לדמות של משה, שלナ נזכר בהגדה המסורתית. משנודע על השואה, כלל הסדר פרק יזכור שעורר בכי.

הגדות פסח הפורצות את הנוסח המסורי לא בא מותן בלבד בסיפור יציאת מצרים. כותביה הרגישו כי הם היו אלו שיצאו מהשעבוד ופורצים לעבר החירות. בסדר פסח הם ביטאו את האביב בטבע, את האהבה של שיר השירים ואת הסיפור האקוטואלי, שאותו הם חיו. ההגדות כללו ספרות עברית ופרקאים אקוטואליים.

עם השנים שבו להגדה החדשה הרבה טקסטים מסורתיים, אך נותרו בה שם שירים, פרקי אביב, שיר השירים והסיפור התנ"כי של יציאת מצרים. עורך הטקסט בהגדות היו חברי בקבוצות השונות שערכו את הסדר וביהם מורים, סופרים ואנשי תרבות. עם מאירי הגדות הבולטים נמנים ציריים ומאיירים נודעים שפעלו באמנות הישראלית, ציירים ומאיירים תושבי המקומן. שלוש הגדות שנבחרו מייצגות שלושה ערכים צוויים: עליה, ביטחון והתיישבות.

הקיבוץ הארץ, תש"ו 1944 (עליה)

ארברם (טושק) אמנוטס היה חבר קיבוץ מודען, אמן ואיש אשכלה, שatat כל עבודתו האמנותית השאיר בקבוצו. הוא קישט לסדר והוא בין מעצבי הגדה שנקראה בכל קיבוץ הקיבוץ הארץ. ביכרונו כתב "...כשחזר האביב, העם היהודי נמצא במצוקה השמדה בניכר, בארע, מלחמה ואת רוח האדם מחזקת הכמיהה לגאותה וחירות". אירום באדיבות דליה חדשי.

פרקי פסח, ה"הגנה", תש"ח 1948 (ביטחון)
הגדה נכתבה ונערכה בידי שירות התרבות של ה"הגנה" לחילו ה"הגנה" במלחמת העצמאות. שמה הוא "ל חג החירות פרקים למסיבות פסח, תשח". היא לא נקראת "גדה" –

מחבר הספר יציאת מצרים – בימים ההם, בזמן זהה (הגדות
נדירות משנות ה-40), הוצאה מערכת דליה, תשע"ה.

אברים פז
מחבר הספר יציאת מצרים – בימים ההם, בזמן זהה (הגדות
שלשות בול, הסדרה מונפקום בגלויונות בולים שבראשם

שלילים מוקשטים. עיצוב השוליות מבוסס על הגדה שבכל

בול. עיצוב מעתפת היום הראשון מבוסס על הגדת הקיבוץ הארץ.

Passover Haggadah

Hundreds of different Passover Haggadahs have been designed at kibbutzim, by kibbutz movements, pioneer trainings, youth groups tied to the kibbutz movement, in Hebrew military units that operated in Eretz Israel during WWII, by groups of those uprooted in Europe after the war, by Jews attempting to enter Eretz Israel illegally during the British Mandate, by the Haganah, the Palmach and the IDF.

These Haggadahs were geared toward large public Seders, which were very different than an intimate family Seder. These public Seders were more like the mass pilgrimages of ancient times. At the Seder, participants read biblical chapters related to the exodus from Egypt and discussed Moses, who is not mentioned in the traditional Haggadah. When the Holocaust became known, a heart wrenching memorial prayer was added to the Seder.

These non-traditional Haggadahs meant no disrespect to the story of the exodus from Egypt. Their authors felt that they were the ones who had been enslaved and were going forth into freedom. At the Passover Seder they expressed the spring, the love in the Song of Songs and the story of their times, which they had lived through personally. These Haggadahs included Hebrew literature and chapters on current events.

Over the years, many traditional texts were brought back into the Haggadahs, but they continued to include poems, chapters on spring, the Song of Songs and the biblical story of the exodus from Egypt.

The editors of the texts in these Haggadahs were members of the various groups that conducted the Seders, including teachers, authors and cultural figures. Some of the most well known Israeli and local artists and illustrators contributed illustrations to the Haggadahs. The three Haggadahs featured on the stamps represent three Zionist values: security, Aliyah and settlement.

The Kibbutz Artzi Federation, 1944 (Aliyah)

Avraham (Tushek) Amarent was a member of Kibbutz Mizra, an artist and a scholar. He bequeathed all of his artistic works to his kibbutz. He decorated for the Seder and was among the designers of the Haggadah that was used by all the Kibbutz Artzi Federation kibbutzim. He wrote in his memoirs: "... when the spring returned, the Jewish people were in danger of being annihilated in the diaspora, Eretz Israel was at war and the human spirit reinforced the longing for salvation and freedom". Illustration courtesy of Dalia Hadshi.

Pirkei Pesach (Passover Chapters), Haganah, 1948 (security)

This Haggadah was written and edited by the Haganah cultural service for Haganah soldiers during Israel's War of Independence. It was titled: For the Festival of Freedom - Chapters for Passover Parties, 1948. It was purposely not called a Haggadah in order to preserve the honor of the traditional Haggadah.

שירות הבולאי - טל: 076-8873933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101 12
www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

חותמת אירוס להופעת הבולים

It was designed by artist Ariele Allweil, one of the founders of the Hashomer Hatzair kibbutzim who specialized in traditional script and painting Jewish motifs. Photos of the Haggadah from the National Library collection, Jerusalem. Illustrations courtesy of Ruth Sperling.

Kibbutz Ein Gev, 1944 (settlement)

In 1943, when the Holocaust became known, a "black" Haggadah was prepared at Ein Gev. A year later Ludwig Schwerin, who was close to the members of the kibbutz, designed a Haggadah of consolation featuring a view of the kibbutz: a group of members and children overlooking the kibbutz from Mount Sussita - an expression of hope despite the ongoing world war. Photos of the Haggadah: Ein Gev archive; illustrations courtesy of Dorit Bodker and Anat Fuchs.

Muki Tsur

Researcher and educator, member of Kibbutz Ein Gev. Co-wrote with Yuval Danieli the book "Leaving in the Month of Spring" (Passover Haggadahs from the kibbutz), 2004.

Co-edited the book by Zvi Shuhah "Today you Leave for a New Land" (texts from the Kibbutz Haggadah), 2011.

Aviram Paz

Author of the book "The Exodus from Egypt - Then and Now" (rare Haggadahs from the 1940's), Maarechet Publishing House, Kibbutz Dalia, 2015.

The three stamps in the series are issued in stamp sheets with decorated margins. The margin designs are based on the Haggadah featured in each stamp. The FDC design is based on the Kibbutz Artzi Haggadah.

הנפקה:	апрель
מידות הבול (מ"מ):	W 30 ג / H 40 ג
לוח:	1053, 1054, 1055
בולים בBloc:	8
שבלים בBloc:	4
שיטת הדפסה:	Offset
סימן אבטחה:	מיקרו-טקסט
דפוס:	Cartor Security Printing, France